

อิทธิพลของสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพ
การดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
The Influence of Internal Audit Competency on the Operational Efficiency of
Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand

ปทุมพร ชโนวรรณ

Patumporn Chanowan

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University, Thailand

E-mail: patumporn.ch@skru.ac.th

Received September 2, 2024; Revised October 17, 2024; Accepted October 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับความคิดเห็นของสมรรถนะการตรวจสอบภายในและประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ 2. ศึกษาสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การวิจัยเชิงปริมาณนี้โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้รับการตอบกลับจำนวน 327 ชุด และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการวางแผนการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลการตรวจสอบที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ตรวจสอบภายในต่อการปฏิบัติงานเชิงรุกอันจะช่วยป้องกันการทุจริต บริหารความเสี่ยงลดของเสียระหว่างดำเนินงานทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์บริษัท อีกทั้งยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสต่อผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและยอมรับในการดำเนินงานของบริษัทต่อไป

คำสำคัญ: สมรรถนะการตรวจสอบภายใน; ประสิทธิภาพการดำเนินงาน; ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

This article aims to achieve two objectives: 1) to examine the levels of opinion on internal audit competency and operational efficiency of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, and 2) to investigate the influence of internal audit competency on the operational efficiency of these companies. This research is quantitative and utilizes a questionnaire as a data collection tool targeting internal audit executives of listed companies. A total of 327 responses were received. The statistical methods used for data analysis include percentages, means, standard deviations, correlation analysis, and multiple regression analysis. The researcher ensured preliminary agreement to obtain reliable and academically acceptable data. The research results indicate that internal audit competency in audit planning, execution, reporting, and monitoring positively influences performance at a significant level of 0.05. The findings can serve as a guide for enhancing the potential of internal auditors to work proactively, thereby helping to prevent corruption, manage risks, reduce operational waste, and align performance with the company's objectives. Additionally, this can foster confidence and transparency among stakeholders, leading to increased trust and acceptance of the company's operations.

Keywords: internal audit competency; operational efficiency; companies listed on the stock exchange of Thailand

บทนำ

ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดความไม่แน่นอนในการดำเนินธุรกิจ และการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้นในปัจจุบัน บริษัทพยายามหาวิธีในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การทุจริตถือเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทไม่เป็นที่น่าพอใจ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานคือการเสริมสร้างสมรรถนะการตรวจสอบภายในซึ่งถือเป็นแนวทางในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริต อีกทั้ง สมรรถนะการตรวจยังช่วยปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการลดของเสียจากกระบวนการผลิต ลดขั้นตอนและเวลาการดำเนินงานซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานเป็นไปตามที่บริษัทคาดหวัง โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ที่มีโครงสร้างการดำเนินงานซับซ้อนกว่าบริษัทขนาดเล็กทำให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินงานที่มากกว่า (Rungruang et al., 2022) การตรวจสอบภายในถือเป็นรากฐานสำคัญของการกำกับดูแลกิจการซึ่งสามารถประเมินและจัดการความเสี่ยงทั้งภายนอกและภายในให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Chen, et al., 2020). เนื่องจาก หน่วยตรวจสอบภายในเป็นหน่วยงานอิสระขึ้นตรงกับผู้บริหารระดับสูง

ของบริษัท ทำหน้าที่ให้ความเชื่อมั่นในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจทุกแผนกภายในบริษัท และการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระเรื่องปรับปรุงการบริหารความเสี่ยง สมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพและใช้งานได้จริงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และมูลค่าให้กับองค์กร (Sakakorn & Srijunpetch, 2021; Grima, et al. 2023) หน่วยตรวจสอบภายในจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญของบริษัทที่จะช่วยปรับปรุงและประเมินผลสัมฤทธิ์กระบวนการดำเนินงานให้เหมาะสมต่อสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนไป (Abbott et al., 2024; Ruannoy et al., 2022) อีกทั้งยังช่วยตรวจสอบการทุจริต และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของบริษัทเป็นไปตามมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้กับบริษัท (Nerantzidis et al., 2022; Setyaningrum & Kuntadi, 2019)

หน่วยตรวจสอบภายในมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาแก่บริษัทในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน บริษัทอาจมีหน่วยตรวจสอบภายในหรือการใช้บริการจากหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและคุณค่าของแต่ละบริษัท ที่มตรวจสอบภายในต้องมีสมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการวางแผนการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลการตรวจสอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้กับองค์กร (Mulyandini, 2020; Khamhaengphon & Chienwattanasook, 2023) เนื่องจาก สมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเพิ่มคุณภาพการตรวจสอบภายในให้เป็นที่ยอมรับและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Aidi et al., 2022) ถือเป็นส่วนสำคัญต่อการตรวจสอบการทุจริต และการบริหารความเสี่ยงซึ่งจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบริษัท (Nabila et al., 2023)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาอิทธิพลของสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสมรรถนะในการตรวจสอบภายในที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยเชื่อว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยจะช่วยสร้างความเข้าใจของฝ่ายบริหารและหน่วยรับตรวจของบริษัทอันนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ช่วยลดความเสี่ยงและกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อบริษัทในอนาคตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของสมรรถนะการตรวจสอบภายในและประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีสามเหลี่ยมแห่งทูจริต ซึ่งนำเสนอโดย Donald Crassey ในปี ค.ศ. 1950 กล่าวว่า การทูจริตนั้นเกิดขึ้นจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) แรงกดดัน (Pressure) 2) การอ้างเหตุผลเข้าข้างตัวเอง (Rationalization) และ 3) โอกาสในการกระทำผิด (Opportunity) สอดคล้องกับ Raoprasert (2022) กล่าวว่า เมื่อพนักงานเกิดแรงกดดันช่องทางหรือโอกาสในการกระทำผิดและมักจะหาเหตุผลเข้าข้างตัวเองต่อการทำการทูจริตซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินไม่เป็นไปตามคาดหวังด้วยเหตุนี้บริษัทพยายามหาวิธีการตรวจสอบและป้องกันการทูจริตเพื่อทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบริษัท สมรรถนะการตรวจสอบภายในมีบทบาทที่สำคัญต่อการทดสอบระบบการควบคุมภายในของหน่วยรับตรวจว่ายังคงมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้การควบคุมภายในแบบเดิมอาจไม่สามารถป้องกันการทูจริตได้ สอดคล้องกับ Hiransalee (2023) กล่าวว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยปรับปรุงระบบควบคุมภายในให้เหมาะสมเพื่อจัดช่องทางการทูจริตอันนำไปสู่ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ Yusnaini (2023) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการตรวจสอบการทูจริตเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของผู้ตรวจสอบภายในซึ่งจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ถ้าต้องการจะลดปัญหาการทูจริตจำเป็นต้องลดโอกาสในการกระทำผิด สมรรถนะการตรวจสอบภายในจะช่วยให้การวางแผน การปฏิบัติงาน การรายงาน และการติดตามผลเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะช่วยอุดช่องโหว่ของการทูจริตอันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่คาดหวัง

สมรรถนะการตรวจสอบภายใน (Internal audit competencies) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบภายในที่เกิดจากการวางแผนการตรวจสอบ การปฏิบัติงานการตรวจสอบ การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการติดตามผลการตรวจสอบ เพื่อประเมินปรับปรุงประสิทธิภาพ และการบริหารความเสี่ยงจากกิจกรรมการดำเนินงานของบริษัทอันเป็นหลักประกันให้กับผู้มีส่วนได้เสียถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของบริษัท (Mulyandini 2020; Khamhaengphon & Chienwattanasook, 2023) สมรรถนะการตรวจสอบภายในถือเป็นกลไกที่ช่วยส่งเสริมให้บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความโปร่งใส ถือเป็นบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรด้วยการให้คำแนะนำเชิงกลยุทธ์และประเมินประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยง (Chen et al., 2020) ตลอดจนสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทให้มีความแข็งแกร่งอย่างยั่งยืน (Jachi & Yona, 2019) จากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่าสมรรถนะ

การตรวจสอบภายใน ด้านการวางแผนการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลการตรวจสอบมีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกกับ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Intisang & Janopat, 2023, Chen et al., 2020; Soma & Pongpanpattana, 2017)

การวางแผนการตรวจสอบ (Audit Planning) หมายถึง การกำหนดแนวทางก่อนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ หน่วยตรวจสอบภายในต้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนกำหนดวัตถุประสงค์ขอบเขตการตรวจสอบภายใน จัดสรรทรัพยากรและเวลาให้เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางการตรวจสอบจริง (Setyaningrum & Kuntadi, 2019) การวางแผนการตรวจสอบจะช่วยให้วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้บริหารทราบและหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาพร้อมกันอันเป็นประโยชน์ให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ (ALAWAQLEH, 2021) การวางแผนการตรวจสอบภายในที่ดีจะช่วยให้หน่วยตรวจสอบสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ปฏิบัติงานเท่าที่จำเป็นและอย่างคุ้มค่าซึ่งช่วยก่อให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานสอดคล้องกับ Wimuktayon et al. (2019); Rungthiran & Penwuttikul (2022) พบว่า การวางแผนการตรวจสอบมีความอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน อาจกล่าวได้ว่า การวางแผนการตรวจสอบอย่างเป็นระบบนั้นจะช่วยให้หน่วยตรวจสอบสามารถเลือกใช้เทคนิคการตรวจสอบการทุจริต การประเมินความเสี่ยง และการลดการสูญเสียได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย จากที่กล่าวมาจึงนำไปสู่สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การวางแผนการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

การปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน (Audit Execution) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ สอบทาน และรวบรวมหลักฐานเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจ พร้อมทั้งสรุปผลการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และข้อเสนอแนะในกระดาษทำการว่าเป็นไปตามนโยบายกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติของบริษัทหรือไม่ ตลอดจนเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของกระบวนการในการปฏิบัติงานต่อไป ทั้งนี้ หน่วยตรวจสอบภายในจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบอย่างเป็นอิสระ เลือกใช้เทคนิควิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของทุกฝ่ายในบริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่ดีซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้ง การปฏิบัติงานตรวจสอบจะช่วยบริษัทประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัททำให้บริษัทสามารถวางแผนรับมือต่อเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างทันเวลา (Pethung & Sincharoonsak, 2022) หน่วยตรวจสอบภายในต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพด้วยความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ใช้ความระมัดระวัง และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ความเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้เสียว่าหน่วยรับตรวจต่าง ๆ มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่บริษัทตั้งไว้ (Koncome et al., 2022; Abbott et al., 2024) จากที่กล่าวมาจึงนำไปสู่สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 การปฏิบัติงานการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน รายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (Audit Reporting) หมายถึง การนำเสนอข้อมูลที่หน่วยตรวจสอบภายในได้ดำเนินการตรวจสอบรวบรวมหลักฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจสอบหน่วยรับตรวจ จนได้ข้อสรุปเพื่อนำเสนอความเห็นอย่างเป็นอิสระต่อฝ่ายบริหารถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการควบคุมภายในและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Wimuktayo et al. (2019), and Taibanguay et al. (2019) กล่าวว่า การรายงานผลปฏิบัติงานควรระบุวัตถุประสงค์ ขอบเขตการปฏิบัติงาน สรุปผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะซึ่งจะต้องปราศจากข้อผิดพลาด อคติ และสื่อสารด้วยความชัดเจนตรงประเด็นถูกต้อง ครบถ้วน เที่ยงธรรมและรัดกุมในส่วนที่เป็นสาระสำคัญอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Intisang and Janopat (2023), Krongten and Panmareng (2022) พบว่า รายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับ Sakakorn and Srijunpetch (2021) กล่าวว่า หลังจากปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์หน่วยตรวจสอบภายในต้องรวบรวมหลักฐานสิ่งที่ตรวจพบเพื่อจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานหรือรายงานผลการตรวจสอบและนัดหมายผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบผลการตรวจสอบและหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์บริษัท จากที่กล่าวมาจึงนำไปสู่สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 รายงานผลการปฏิบัติงานการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

การติดตามผลการตรวจสอบ (Audit Monitoring) หมายถึง ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขในการปฏิบัติงานนั้นหน่วยรับตรวจสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารบริษัททราบว่าผลลัพธ์จากการแก้ไขการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ซึ่งจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้ง การติดตามผลการตรวจสอบนั้นจะช่วยให้ทราบว่าข้อบกพร่องนั้นมีการแก้ไขตามเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ (Zaidan & Neamah, 2022) แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นอาจมีข้อจำกัดไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง หน่วยตรวจสอบและผู้รับตรวจอาจต้องหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอื่นร่วมกันเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหานั้น (Nuanlaong, 2023) ระหว่างหน่วยตรวจสอบและหน่วยรับตรวจทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Intisang and Janopat (2023) พบว่า การติดตามผลการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน นอกจากนี้ การติดตามผลการตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติงานจะช่วยให้มั่นใจว่าการปฏิบัติงานนั้นสอดคล้องกับแผนการควบคุมภายในซึ่งช่วยให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย (Krongtenand & Panmareng, 2022) จากที่กล่าวมาจึงนำไปสู่สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 4 การติดตามผลการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operational Efficiency) หมายถึง ความสามารถของบริษัทในการบริหารทรัพยากร เช่น เงิน คน เวลา เครื่องจักร สถานที่ เป็นต้น ให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด ตลอดจนการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประสิทธิภาพการดำเนินงานถือเป็นเครื่องมือวัดสมรรถนะหรือขีดความสามารถของบริษัท (Choomnirat & Ritthidach, 2023) สอดคล้องกับ Soma and Pongpanpattana (2017) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นกระบวนการในการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึง กำลังคน ให้เกิดความคุ้มค่า ลดการสูญเสียทรัพยากรให้น้อยที่สุด ประสิทธิภาพการดำเนินงานถือเป็นเป้าหมายหลักขององค์กรด้วยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าที่สุด (Rakkarnsil & Butsalee, 2022) ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นเอง อีกทั้ง ยังถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการผลิตโดยคำนึงถึงการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าภายในเวลาที่กำหนด ป้องกันความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อบริษัท (He-Boong & Joo, 2019; Zaidan & Neamah, 2022) การตรวจสอบภายในจะทำการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนจากการดำเนินงาน และรายงานผลไปยังบริษัทเพื่อนำไปสู่การหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกันทำให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป (Mulyandini, 2020; Setyaningrum et al., 2022)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เลขที่การรับรอง P0027S/2564 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2564 ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกขั้นตอนการวิจัยในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

จากการวิจัย การรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมวิจัย และการรายงานการวิจัย นำเสนอโดยภาพรวม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายชื่อ ณ 1 มิถุนายน 2564 จำนวน 815 บริษัท (The Stock Exchange of Thailand, 2021) หักบริษัทที่ถูกเพิกถอน จำนวน 23 บริษัท ดังนั้นประชากรที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 792 บริษัท ซึ่งเป็นผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการตรวจสอบภายในและประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นอย่างดี เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมผู้วิจัยมีคำถามคัดกรองคือท่านทำหน้าที่ตรวจสอบภายในและมีประสบการณ์ตรวจสอบภายในอย่างน้อย 5 ปี ผู้วิจัยได้มอบของที่ระลึกในจดหมายทุกฉบับเพื่อขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมทำสัญลักษณ์ไว้เพื่อให้ทราบถึงจดหมายที่ได้รับการตอบกลับ การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำเป็นต้องเพิ่มขนาดเพื่อป้องกันจดหมายเกิดความสูญหายและอาสาสมัครที่ไม่ร่วมมือ (Salkind, 2019) ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มประชากรทั้งหมดโดยใช้วิธีการสุ่มเกิน (Oversampling) เมื่อระยะเวลาผ่านไป 2 เดือนผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรที่ยังไม่ได้รับการตอบกลับอีกครั้งเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอและเหมาะสม พร้อมทั้งโทรศัพท์ขอความอนุเคราะห์และชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัย เมื่อระยะเวลาผ่านไปอีก 1 เดือน ได้รับการตอบกลับรวมทั้งหมดจำนวน 327 บริษัท ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ถูกต้องและครบถ้วน มีอัตราการตอบกลับร้อยละ 41.28 ของประชากรทั้งหมด สอดคล้องกับ Aker et al. (2001) ได้กล่าวว่า อัตราการตอบกลับทางไปรษณีย์อย่างน้อยร้อยละ 20 ถือว่าเป็นจำนวนที่ยอมรับได้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามเชิงปฏิบัติการและวัตถุประสงค์งานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำแหน่งในปัจจุบัน ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ประเภทของกลุ่มธุรกิจ และจำนวนพนักงานของบริษัท ส่วนที่ 1-2 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย การวางแผนการตรวจสอบ การปฏิบัติงานการตรวจสอบ การติดตามผลการตรวจสอบ และการติดตามผลการตรวจสอบ และส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ส่วนที่ 3-4 เป็นคำถามปลายปิดโดยใช้มาตราวัดแบบ

Five-point Likert type Scale Ranging โดยใช้มาตราวัด 5 ระดับ คือ 5 เท่ากับระดับมากที่สุด 4 เท่ากับระดับมาก 3 เท่ากับระดับปานกลาง 2 เท่ากับระดับน้อย และ 1 เท่ากับระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างพร้อมแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิจัยและการตรวจสอบภายใน จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ +1 คะแนนถือว่าสอดคล้อง 0 คะแนนถือว่าไม่แน่ใจ และ -1 คะแนนถือว่าไม่สอดคล้อง เมื่อปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำจนค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มีค่ามากกว่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมวัตถุประสงค์และความหมายของศัพท์เฉพาะ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการขอการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และนำแบบสอบถามไปหาคุณภาพความเชื่อมั่นด้วยการทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.818 – 0.922 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (Hair et al., 2018) และทดสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบเพื่อลดจำนวนข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์กัน ผลการทดสอบ พบว่า ค่า Factor Loading อยู่ระหว่าง 0.463 – 0.808 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.40 สอดคล้องกับ Hair et al. (2018) ถือว่ายอมรับได้ ดังปรากฏในตารางที่ 1 และผู้วิจัยได้ทดสอบความคลาดเคลื่อนจากการไม่ตอบแบบสอบถาม (Test of Not-Response Bias) ด้วย t-test โดยนำข้อมูลด้านสถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงานในปัจจุบัน จากกลุ่มตัวอย่างที่ส่งคืนแบบสอบถามกลับมาโดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มที่ตอบเร็วและกลุ่มที่ตอบช้า ผลการทดสอบพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าไม่มีปัญหาความเอนเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถาม (Armstrong and Overton, 1977)

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของตัวแปร

ตัวแปร	ตัววัด	Factor Loading	Cronbach's Alpha
1. การวางแผนการตรวจสอบ (Audit Planning: APL)	5	0.507-0.793	0.859
2. การปฏิบัติงานการตรวจสอบ (Audit Execution: AEX)	5	0.463-0.730	0.850
3. การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Audit Reporting: ARE)	5	0.528-0.759	0.922
4. การติดตามผลการตรวจสอบ (Audit Monitoring: AMO)	5	0.560-0.751	0.818
5. ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operational Efficiency: OEF)	5	0.568-0.808	0.899

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการตรวจสอบภายในและประสิทธิภาพการดำเนินงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อหาทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$OEF = \beta_0 + \beta_1 APL + \beta_2 AEX + \beta_3 ARE + \beta_4 AMO + \epsilon$$

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีผลการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 327 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.40 มีอายุอยู่ระหว่าง 35-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.70 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 48.90 ระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 54.10 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.90 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.10 ตำแหน่งในปัจจุบันคือผู้จัดการฝ่ายตรวจสอบภายใน คิดเป็นร้อยละ 33.90 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ 21.10 และจำนวนพนักงานของบริษัทน้อยกว่า 300 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สมรรถนะการตรวจสอบภายใน	APL	AEX	ARE	AMO	OEF
\bar{X}	4.224	4.123	4.203	4.164	4.023
S.D.	0.469	0.452	0.423	0.477	0.615
การวางแผนการตรวจสอบ (APL)	1				
การปฏิบัติงานการตรวจสอบ (AEX)	0.598*	1			
การรายงานผลการปฏิบัติงาน (ARE)	0.560*	0.590*	1		
การติดตามผลการตรวจสอบ (AMO)	0.554*	0.583*	0.518*	1	
ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (OEF)	0.615*	0.658*	0.554*	0.608*	1

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการวางแผนการตรวจสอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.224$, S.D. = 0.469) ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.123$, S.D. = 0.452) ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.203$, S.D. = 0.423) ด้านการติดตามผลการตรวจสอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.164$, S.D. = 0.477) และประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.023$, S.D. = 0.615) ดังปรากฏในตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.518– 0.658 ผลการวิจัยดังปรากฏในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.80 สอดคล้องกับ Shrestha (2020) ซึ่งให้เห็นว่าตัวแปรทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) สามารถนำไปวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณเพื่อตอบสนองสมมติฐานได้

ตารางที่ 3 ค่า Tolerance ค่า Variance Inflation Factor (VIFs) และค่า Durbin-Watson

ตัวแปร	Tolerance	VIFs	Durbin-Watson
การวางแผนการตรวจสอบ (APL)	0.540	1.851	
การปฏิบัติงานการตรวจสอบ (AEX)	0.499	2.003	2.040
การรายงานผลการปฏิบัติงาน (ARE)	0.566	1.766	
การติดตามผลการตรวจสอบ (AMO)	0.575	1.741	

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบ Multicollinearity พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ การวางแผนการตรวจสอบ การปฏิบัติงานการตรวจสอบ การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการติดตามผลการตรวจสอบ ด้วยค่าสถิติ Tolerance มีค่าอยู่ระหว่าง 0.499 – 0.575 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.1 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์หรือปัจจัยไม่มีปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันเองสูง สำหรับค่าองค์ประกอบความแปรปรวนที่สูงเกินความเป็นจริง VIFs มีค่าอยู่ระหว่าง 1.741 – 2.003 ค่า VIFs ควรจะมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่า ไม่ทำให้เกิดปัญหาภาวะรวมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และเมื่อพิจารณาพร้อมกับค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระจากกัน (Durbin-Watson) พบว่ามีค่า 2.040 ซึ่งมีค่าอยู่ในช่วง 1.50–2.50 กล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ (Shrestha, 2020)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมรรถนะการตรวจสอบภายใน	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	0.995	0.258		3.853	0.000*
การวางแผนการตรวจสอบ (APL)	0.303	0.066	0.231	4.580	0.000*
การปฏิบัติงานการตรวจสอบ (AEX)	0.423	0.071	0.311	5.931	0.000*
การรายงานผลการปฏิบัติงาน (ARE)	0.171	0.072	0.118	2.385	0.018*
การติดตามผลการตรวจสอบ (AMO)	0.307	0.063	0.238	4.860	0.000*

R = 0.746, R² = 0.557, Adj R² = 0.551, F = 101.145, p = 0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ 0.551 แสดงว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิภาพการดำเนินงานได้ร้อยละ 55.10 สมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการวางแผนการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_1 = 0.303$, $p < 0.5$) ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_2 = 0.423$, $p < 0.5$) ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_3 = 0.171$, $p < 0.5$) และการติดตามผลการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_4 = 0.307$, $p < 0.5$) สามารถเขียนสมการการพยากรณ์คะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$OEF = 0.995 + 0.303APL + 0.423AXE + 0.171ARE + 0.307AMO + \epsilon$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายในมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการวางแผนการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจาก การวางแผนการตรวจสอบถือเป็นขั้นตอนในการกำหนดแนวทาง การเลือกใช้วิธีการตรวจสอบให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเวลาที่เหมาะสม สมรรถนะการตรวจสอบภายในถือเป็นเครื่องมือสำคัญของฝ่ายบริหารต่อตรวจสอบกิจกรรมภายในกิจการ และยังประเมินระบบการควบคุมภายในถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันซึ่งจะช่วยป้องกันการทุจริตและข้อบกพร่องหรือของเสียที่เกิดจากการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นไปตามที่บริษัทคาดหวัง อีกทั้ง ยังช่วยประเมิน

ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัท และสร้างกลไกกำกับดูแลกิจการ อันนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างโปร่งใส นอกจากนี้ การกำหนดสมรรถนะการตรวจสอบภายในให้เหมาะสมกับบุคลากรในบริษัทจะทำให้สามารถดึงสมรรถนะที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญต่อสมรรถนะการตรวจสอบภายในด้านการวางแผนการตรวจสอบ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามผลการตรวจสอบ และด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ ตามลำดับสอดคล้องกับ Wimuktayon et al. (2019) กล่าวว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายในถือเป็นหลักประกันให้กับบริษัทด้วยการประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในถึงความเหมาะสมทั้งด้านการเงินและการบริหารงาน และสอดคล้องกับ Abdelrahim & Husam-Aldin (2022) บริษัทต่างต้องการพัฒนาให้สมรรถนะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้ตรวจสอบภายในเพื่อให้มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า บริษัทสามารถดำเนินงานโดยใช้งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรได้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย อีกทั้ง ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นตัวสะท้อนผลการดำเนินงานภายใต้การบริหารงานของฝ่ายบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ให้เกิดผลผลิตเป็นที่น่าพอใจต่อบริษัท สอดคล้องกับ Rungruang et al., (2022) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของบริษัทคือต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อผู้มีส่วนได้เสีย หนึ่งในเครื่องมือที่ผู้บริหารใช้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงานคือความสามารถในการทำกำไร (Choomnirat & Ritthidach, 2023)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการวางแผนการตรวจสอบซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกของการตรวจสอบเพื่อกำหนดแนวทางการตรวจสอบให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจ ทั้งนี้ การวางแผนการตรวจสอบต้องมีการวางแผนเลือกใช้เทคนิควิธีการตรวจสอบให้เหมาะสม ใช้ทรัพยากร บุคลากร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และระยะเวลาในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า สอดคล้องกับ Weerananthawet and Bosakoranut (2020) กล่าวว่า การวางแผนการตรวจสอบภายในเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานของหน่วยรับตรวจ กำหนดประเด็นที่คาดว่าจะปัญหาสำคัญที่ควรตรวจสอบจากผลการประเมินระบบการตรวจสอบภายในและการประเมินความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจที่ผ่านมา นำมาสู่การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ขั้นตอน วิธีการ ระยะเวลา และเป็นผู้รับผิดชอบตรวจสอบให้เหมาะสม และสอดคล้องกับ Bovornchotisakool and Yangklan (2022) การวางแผนการตรวจสอบภายในจะช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถเลือกใช้วิธีการตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอเพื่อให้ประเมินระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการเขียนรายงานผลการตรวจสอบภายในได้อย่างเหมาะสม

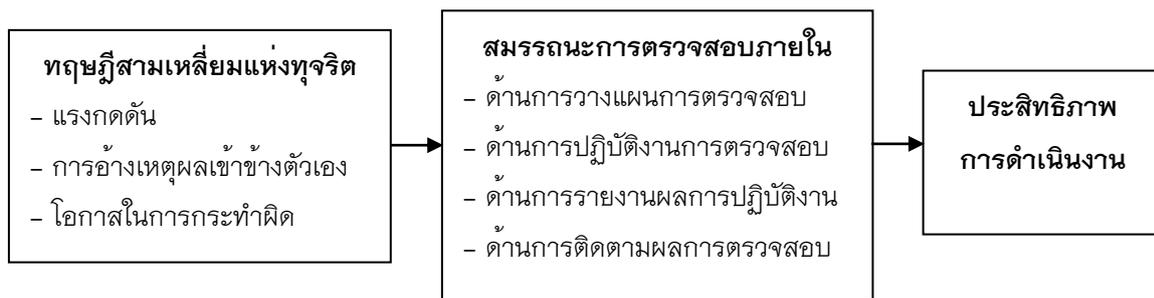
สมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในจะช่วยให้บริษัททราบถึงการจัดสรรทรัพยากรที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้เป็นอย่างดีคุ้มค่าเพียงใด เมื่อเกิดความผิดปกติจากการดำเนินงานเช่น ตรวจพบของเสียจากกระบวนการผลิตเกินค่าเป้าหมายที่ยอมรับได้ ฝ่ายตรวจสอบภายในจะประสานหน่วยรับตรวจเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้ง การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในจะรวมถึงการทดสอบและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในให้เป็นอย่างดีเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อลดโอกาสการทุจริต สอดคล้องกับ Siniam et al., (2023) กล่าวว่า ผู้ตรวจสอบภายในมีการให้ข้อเสนอแนะหลังตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยรับตรวจรายงานผลการแก้ไขตามข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

เมื่อผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว นำเสนอข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตรวจสอบเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบต่อฝ่ายบริหาร และผู้เกี่ยวข้องให้ทราบพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Bovornchotisakool and Yangklan (2022) กล่าวว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนหลังจากผู้ตรวจสอบภายในได้วางแผนและใช้วิธีการตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอต่อการแสดงความเห็นในรายงานการตรวจสอบซึ่งถือเป็นการประเมินความเสี่ยงพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัทต่อไป นอกจากนี้ Runghiran and Penwuttikul (2022) พบว่า การรายงานและการติดตามผลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการตรวจสอบภายใน เนื่องจาก การรายงานผลการตรวจสอบตามข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตรวจสอบภายในต่อหัวหน้างานทราบเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการตรวจสอบภายในจะนำไปสู่การป้องกันความเสี่ยงหรือควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในอนาคต

สมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการติดตามผลการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยรับตรวจได้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาตามคำแนะนำจากฝ่ายตรวจสอบภายในจริง หากการนำไปใช้ไม่สัมฤทธิ์ผลฝ่ายตรวจสอบภายในก็จะหาแนวทางการแก้ไขอื่นร่วมกับหน่วยรับตรวจเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Koncome et al. (2022) กล่าวว่า ฝ่ายตรวจสอบภายในมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในเข้าประชุมเพื่อรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารทุกครั้ง เพื่อนำเสนอผลการตรวจสอบ และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ Wimuktayon et al. (2019) กล่าวว่า หลังจากที่ผู้ตรวจสอบภายในนำเสนอแนะจากการรายงานผลการตรวจสอบให้หน่วยรับตรวจนำไปปฏิบัติและกำหนดระยะเวลาในการติดตามผลเพื่อกระตุ้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เกิดการแก้ไข และประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงาน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสมรรถนะการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากทฤษฎีสามเหลี่ยมแห่งทฤษฎีกล่าวถึง องค์ประกอบการทฤษฎีเกิดจากปัจจัย 3 มีประการ คือ 1) แรงกดดัน 2) การอ้างเหตุผลเข้าข้างตัวเอง และ 3) โอกาสในการกระทำผิด ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อป้องกันการทุจริตและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรให้เป็นไปตามที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ผู้มีส่วนได้เสียคาดหวังทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยสามารถสรุปเป็นภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้สมรรถนะการตรวจสอบภายใน

สรุป

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายในมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ความสำคัญต่อด้านการวางแผนการตรวจสอบสูงสุด รองลงมาด้าน การรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ และด้านการติดตามผลการตรวจสอบตามลำดับ ส่วนประสิทธิภาพการดำเนินงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายใน ด้านการวางแผนการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน และการติดตามผลการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในควรพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับสมรรถนะการตรวจสอบภายในเพื่อให้สามารถปรับเทคนิควิธีการตรวจสอบภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอันนำไปสู่การบรรลุประสิทธิภาพการดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายในและประสิทธิภาพการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น องค์กรภาครัฐและเอกชนควรให้ความสำคัญต่อสมรรถนะการตรวจสอบภายในโดยมุ่งเน้นการทำงานอย่างเป็นอิสระและเชิงรุกในทุกด้านเพื่อป้องกันการทุจริตและลดของเสียหรือขั้นตอนการทำงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สมรรถนะการตรวจสอบภายในมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอสร้างความไว้วางใจ และความโปร่งใสต่อผู้มีส่วนได้เสียว่าการบริหารงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่าสมรรถนะการตรวจสอบภายในมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานต่าง ๆ โดยควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะการตรวจสอบภายในทุกด้าน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับประชากรเฉพาะกลุ่มธุรกิจหรือดำเนินการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเพื่อขยายทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือผู้สนใจอาจทำการศึกษาโดยเพิ่มตัวแปรด้านความเป็นอิสระในการตรวจสอบภายในเพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

References

- Aaker, D.A, Kumar, V., & Day, G.S. (2001). *Marketing research* (7th ed.). John Wiley & Sons.
- Abbott, L.J., Barr-Pulliam, D., Buslepp, W. L., & Parker, S. (2024). The real effects of internal audit function quality: Evidence from investment strategies. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 39(2), 540–567.
- Abdelrahim, A., & Husam-Aldin, N.A. (2022). The influential factors of internal audit effectiveness: A conceptual model. *International Journal of Financial Studies*, 10(3), 1–23.
<https://doi.org/10.3390/ijfs10030071>
- Aidi, A., Sayuthi, S., Susanto, I., Junaidi, A., & Abdurohim, A. (2022). The effect of competencies and independence internal auditors on internal audit quality: The theoretical review approach. *Ilomata International Journal of Tax and Accounting*, 3(1), 103–116.
<https://doi.org/10.52728/ijtc.v3i1.434>

- ALAWAQLEH, Q. A. (2021). The effect of internal control on employee performance of small and medium-sized enterprises in Jordan: The role of accounting information system. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 855–863.
- Armstrong, J.S., & Overton, T.S. (1977). Estimating nonresponse bias in mail surveys. *Journal of marketing research*, 14(3), 396–402.
- Bovornchotisakool, C., & Yangklan, P. (2022). The internal control factor according to the concept of COSO-ERM towards risk assessment of the bank for agriculture's internal audit and agricultural cooperatives. *Journal Of Legal Entity Management and Local Innovation*, 8(12), 228–242.
- Chen, Y., Lin, B., Lu, L., & Zhou, G. (2020). Can internal audit functions improve firm operational efficiency? Evidence from China. *Managerial Auditing Journal*, 35(8), 1167–1188.
<https://doi.org/10.1108/MAJ-01-2019-2136>
- Choomnirat, R., & Ritthidach, P. (2023). Relationship between Operational Efficiency and Firm Value of The Listed Companies in Thailand Sustainability Investment. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 43(2), 39–60.
- Grima S., Baldacchino, P.J., Grima S., Kizilkaya, M., Tabone, N., & Ellu, L. (2023). Designing a characteristics effectiveness model for internal audit. *Journal of Risk and Financial Management*, 16(56), 1–44. <https://doi.org/10.3390/jrfm16020056>
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2018). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Cengage Learning EMEA.
- He-Boong, K., & Joo, L. (2019), Exploring the differential impact of environmental sustainability, operational efficiency, and corporate reputation on market valuation in high-tech-oriented firms. *International Journal of Production Economics*, 211(1), 1–14.
- Hiransalee, P. (2023). The impact of good internal control system on the operational efficiency of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(5), 33–48.
- Intisang, S., & Janopat, S., (2023). Relationships between internal audit efficiency and performance of local government organizations in Sakon Nakhon, Nakhon Phanom and Mukdahan. *Journal of Humanities and Social Sciences Nakhon Phanom University*, 13(3), 232–245.

- Jachi, M., & Yona, L. (2019). The impact of professional competence & staffing of internal audit function on transparency and accountability case of Zimbabwe local authorities. *Research Journal of Finance and Accounting*, 10(8), 149–164.
- Khamhaengphon, P., & Chienwattanasook, K., (2023). The way for improving the functioning of the internal audit department of public organizations to becoming an organization of excellence. *Journal of Academic for Public and Private Management*, 5(2), 1–15.
- Koncome, A., Akarak, P., & Kittimalai, J. (2022). the effects of internal audit standards on the efficiency of internal auditing of provincial administrative organizations in Thailand. *Journal of Management Science Research, Surindra Rajabhat University*, 6(1), 138–153.
- Krongten, M., & Panmareng, K. (2022). Risk management, internal control, and internal audit on the reduce liquidity risk, firm performance and firm value of listed companies in The Stock Exchange of Thailand. *Journal of Positive School Psychology*, 6(6), 1351–1361.
- Mulyandini, V. C. (2020). The impact of internal audit function and internal auditor competency on detection of fraudulent financial statement survey in internal auditors of state-owned bank in Indonesia. *American International Journal of Business Management*, 3(8), 61–66.
- Nabila, G., Rochayatun, S., & Madina, F. (2023). Competencies and knowledge of internal auditor in Islamic financial institution: A literature review. *El Muhasaba Jurnal Akuntansi*, 14(1), 80–87.
- Nerantzidis, M., Pazarskis, M., Drogalas, G., & Galanis, S. (2022). Internal auditing in the public sector: a systematic literature review and future research agenda. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 34(2), 189–209.
- Nuanlaong, P. (2023). The professional competencies of Thai accountants under international education standards for professional accountants. *NRRU Community Research Journal*, 17(3), 1–14.
- Pethung, W., & Sincharoonsak T. (2022). Competency of accounting performers and internal government audits affecting the quality of public accounting performance assessment of government vocational schools under the office of vocational education commission. *Journal of Modern Learning Development*, 7(9), 235–249.
- Rakkarnsil, S., & Butsalee, P., (2022). The influence of corporate governance and profitability affecting operational efficiency of the listed companies of the stock exchange of Thailand. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 14(1), 259–284.

- Raopraser, T. (2022). Employees' fraud drive the case study: logistic service industry in the eastern economic corridor. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 16(1), 45–55.
- Runghiran, P., & Penwuttikul, P. (2022). The impact of internal audit strategies on the quality of internal audits of listed companies in the stock exchange of Thailand in the consumer products. *NEU Academic and Research Journal*, 12(1), 359–373.
- Rungruang, P., Wangcharoendate, S., & Poonpool, N. (2022). The influences of strategic management accounting effectiveness and operational quality of Thai-listed companies. *Hatyai Academic Journal*, 20(2), 259–278.
- Salkind, N. J. (2019). *Exploring resrearch* (9th ed.). Pearson Education.
- Sakakorn, C., & Srijunpetch S. (2021). *Internal control and audit*. T.P.N. Press.
- Setyaningrum, D., & Kuntadi, C. (2019). The effects of competence, independence, audit work, and communication on the effectiveness of internal audit. *Journal of Economics, Business, and Accountancy Ventura*, 22(1), 39–47. <https://doi.org/10.14414/jebav.v22i1.879>
- Setyaningrum, D., Mita, A.F., & Rosdini, D. (2022). Internal Auditor Competency Gap: Perception Of Students, Academics And Practitioners. *Jurnal Reviu Akuntansi dan Keuangan*, 12(3), 696–710.
- Shrestha, N. (2020). Detecting multicollinearity in regression analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*, 8(2), 39–42.
- Siniam, R., Chuebang, P., & Ratanasongtham, W. (2023). Effect of modern internal auditing concept and management policies towards internal audit success in public higher education institutions in Thailand. *Christian University Journal*, 29(2), 100–114.
- Soma, R., & Pongpanpattana, J. (2017). Effects of internal audit strategy on operational efficiency of universities under the commission on higher education. *Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University*, 11(2), 162–173.
- Taibanguay, S., Tansaene, P., & Kraiyuth A. (2019). The role of outsourced internal auditors in the borderless era. *Journal of Business Administration and Social Sciences Ramkhamhaeng University*, 2(2), 48–63.
- Weerananthawet, P., & Bosakoranut, S. (2020). Modern internal audit. *Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 7(1), 165–178.

- Ruannoy, P., Thitiyapramote, N., & Langkhunsaen, S. (2022). The effect of professional internal audit characteristics on the internal audit effectiveness in higher education institution of Thailand. *Journal Of Legal Entity Management and Local Innovation*, 8(8), 193–202.
- Wimuktayon, S., Pongpanpattana. J., & Intakhan, P. (2019). Effects of internal audit review competency on achieve goals of internal auditors in Thai listed companies. *Humanities and Social Sciences Journal of Pibulsongkram Rajabhat University*, 13(2), 383–396.
- Yusnaini Y. (2023). Triangle model of responsibility theory in perspective of internal auditor's responsibility for fraud detection. *International Journal of Economic Behavior and Organization*, 11(3), 146–153.
- Zaidan, A.M., & Neamah, A.S. (2022). The effect of the quality of internal audit function to improve the operational efficiency of companies: An empirical study. *Webology*, 19(1), 6990–7019.